

Felles formannskapsmøte 02.04 2025

**GJØVIK
KOMMUNE**

VESTRE TOTEN KOMMUNE

Østre Toten
kommune

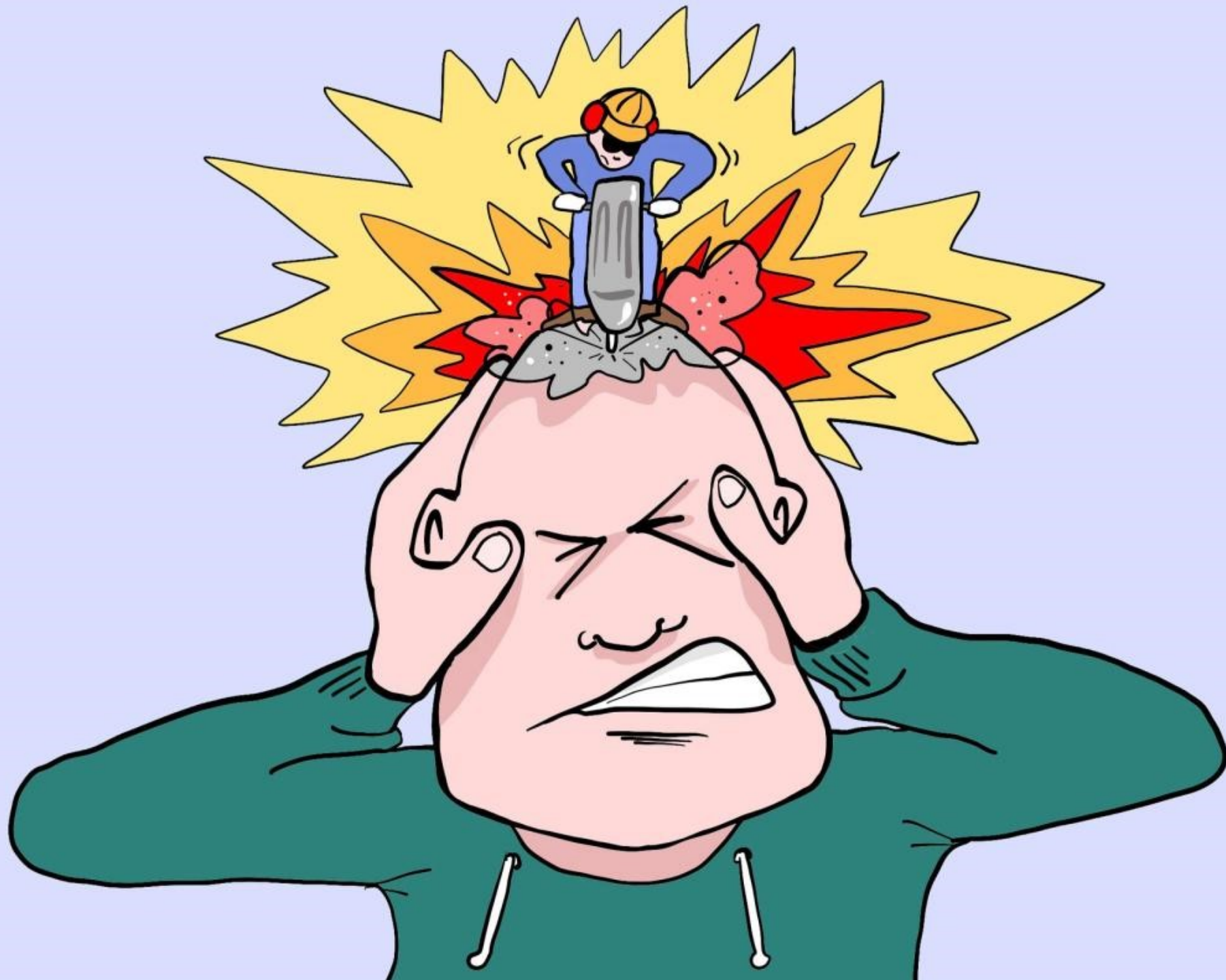
Del 4 - Utredningens kapittel 6 – Kommunenes utfordringsbilde – mål og ambisjoner. Likheter og ulikheter

Administrasjonene i de tre kommunene samarbeider om å beskrive utfordringsbildet for kommunene enkeltvis og samlet. Det samme gjelder sentrale mål for framtidig utvikling.....

Administrativ arbeidsgruppe

- Plansjef Vestre Toten kommune: Eirik Røstadsand
- Arealplanlegger Østre Toten kommune: Erlend Fikse
- Samfunnsplanlegger Gjøvik kommune: Ragnhild Hoel
- Felles prosjektkoordinator Arne Moen

Helt annen stemning rundt ny storkommune

Del 4 - Utredningens kapittel 6 – Kommunenes utfordringsbilde – mål og ambisjoner. Likheter og ulikheter

Alle data hentet fra vedtatte
plandokumenter:

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommunal planstrategi

Styringsdokumenter/Økonomiplaner

Regnskap

Folkehelsestatistikk

KommuneROS

- **Utfordringsbilder**

**Fordeler å være tre separate kommuner?
Eller en sammenslått kommune?
Hva sier Telemarkforsknings utredninger?**

**Kommunalt samarbeid
Hva har vi i dag?
Fordeler og ulemper med dagens struktur vs sammenslått kommune?**

**Kommunenes økonomiske situasjon
Hver for seg og samlet.
Kommuneøkonomisk bærekraft - KØB**

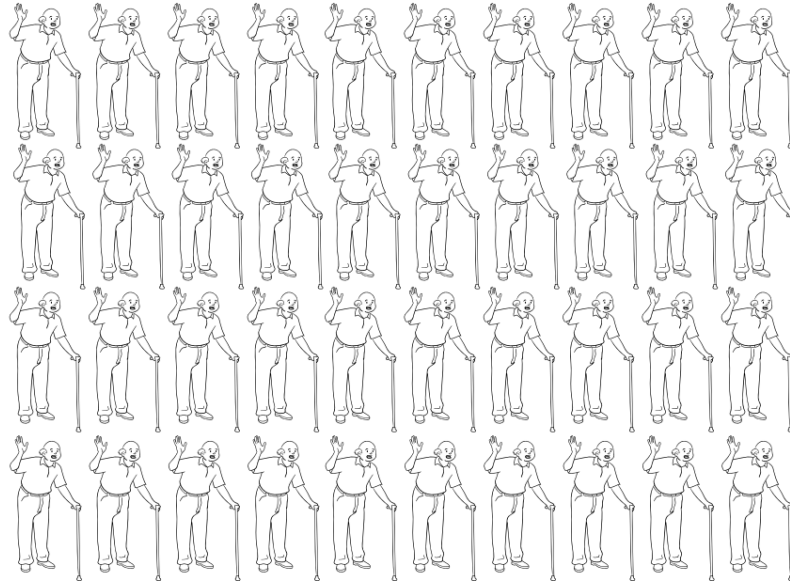
Felles utfordringer tre kommuner

Demografi – befolknings sammensetning – utenforskap – psykisk helse

For **hvert ekstra barn i barnehagealder** (1-5 år) Innlandet får i 2050...

...får dere **40 seniorer** (80 år og eldre)

Økt behov ressurskrevende tjenester

Kampen om arbeidskraften

Tjenesteleveransene må tilpasses

NRK Nyheter Sport Kultur Humor Distrikt Mer ~ Logg på Søk

Norge Siste nytt Dokumentar Klima NRK Ytring

Vil trenge 180.000 flere i helsevesenet

Framover vil Norge få flere eldre, færre unge og på kort sikt mer penger å rutte med. Men i helsevesenet tigger en stor mangel på arbeidskraft som politikerne ikke kan kjøpe seg ut av.

Karoline Johannessen Litland
Journalist

Anders Berringbo
Journalist

Publisert 9. aug. kl. 11:45
Oppdatert 12. aug. kl. 15:42

Fredag legger regjeringen frem Perspektivmeldingen. Den peker på viktige utfordringer for norsk økonomi og velferd de neste tiårene.
FOTO: JAVAD PARSA / NTB

// NAV

Felles utfordringsbilde

- Demografi
- Endret befolkningssammensetning
- Utenforskap - Psykisk helse
- Økt behov ressurskrevende tjenester
- Kampen om arbeidskraften
- Tjensteleveransene må tilpasses

Fordeler sammenslått kommune

- Større og mer robuste fagmiljøer.
- Større og mer attraktive fagmiljøer – rekruttering.
- Større fleksibilitet med tanke på å utvikle gode og effektive tjenester – felles løsninger.

Utfordringer sammenslått kommune

- Må sikre stedsidentitet
- Må sikre den lokale tilhørigheten
- Sikre god dialog med bygdene

Felles utfordringer tre kommuner

FORVENTNINGSGAPET

Mengde

Forventninger
Økt tjenestebehov. Forventninger til samfunnsutvikling.

Forventningsgapet

Ressurser
Tre lavinntektskommuner. Dårlig kommuneøkonomi.

Tid

Felles utfordringsbilde

- **Forventningsgapet:**
 - Økt tjenestebehov
 - Forventninger til samfunnsutvikling
 - Dårlig kommuneøkonomi

Fordeler sammenslått kommune

- Totalt flere ressurser å spille på – lettere å redusere gapet mellom forventninger og mulige leveranser.
- Som én kommune – hente ut økonomiske stordriftsfordeler; administrasjon, ledelse, poliske styring, samordning av tjenester, investeringer i infrastruktur.

Utfordringer sammenslått kommune

- **Prioriteringer i forventningsgapet.**
Hva med mitt nærmiljø? Stedsidentitet?
Sentralisering? *Kampen om tjenestene*
- Hvis det er økonomiske ulikheter -
Hvorfor skal vi dele med dere?
Kampen om pengene

Felles ambisjon og målsetning tre kommuner

BEFOLKNINGSVEKST

FELLES:

- Bostedsattraktivitet
- Gode bo- og oppvekstmiljøer
- Kultur- fysisk aktivitet – møteplasser
- By- og stedsutvikling
- Bolig – areal og transportplanlegging

ULIKHETER:

- Ulike lokasjoner – «sine steder»
- Stedsidentitet
- Spille på «egne fortrinn»

Felles ambisjoner - målsetning

➤ **Befolkningsvekst:**

- **Bostedsattraktivitet**
- **Bo og oppvekstmiljøer**
- **Kultur, fysisk aktivitet og møteplasser**
- **By- og stedsutvikling**
- **Bolig- areal og transportplanlegging**

Fordeler sammenslått kommune

- **Styrket fagmiljø samfunnsutvikling.**
- **Økonomiske stordriftsfordeler – muligheter**
- **Helhetlig planlegging og utvikling for den funksjonelle bo- arbeidsmarkedsregionen.**
- **Ikke konkurrere innad i egen region – men stå sterkere sammen i konkurransen mot andre kommuner og regioner.**

Utfordringer sammenslått kommune

- **Bevissthet rundt stedsidentitet.**
- **Tenke helhet i «storkommunen».**
- **Sikre sterke tettsteder.**
- **Balansere ulike stedsspesifikke ambisjoner.**
- **Sikre god dialog med bygdene.**
- **Frykt for sentralisering.**

Felles ambisjon og målsetning tre kommuner

NÆRINGSUTVIKLING

FELLES:

- Alle tre kommuner har ambisjoner, mål og strategier innenfor næringsutvikling og etablering av flere arbeidsplasser.

ULIKHETER:

Ulikt fokus – ulike næringer

FAGSKOLEN
INNLANDET

FELLES:

- Viktigheten av samarbeid med forsknings- og kompetansemiljøer, innovasjon og omstilling/nyskaping.

ULIKHETER:

- Gjøvik som attraktiv studieby og universitetsby

Felles ambisjoner - målsetning

- **Næringsutvikling:**
 - Flere arbeidsplasser
 - Flere bedrifter
 - Innovasjon og nyskaping
 - Samarbeid med forsknings- og kompetansemiljøer

Fordeler sammenslått kommune

- Lettere å legge til rette for samarbeid med sentrale samfunnsaktører/næringsaktører.
- Større kommune – økt attraktivitet for etablering?
- En kommune – sterkere i konkurransen mot andre.
- Helhetlige næringsarealer. Helhetlige planer.
- Studieby- og universitetskommunesamarbeid for hele regionen. Kobling studenter – næring.

Utfordringer sammenslått kommune

- Det er allerede et felles bo- og arbeidsmarked.
- Igjen – stedsidentitet – bygge på lokale fordeler.

Felles utfordring - ambisjon og målsetning tre kommuner

KLIMA OG MILJØ

FELLES:

- Redusere klimagassutslipp
- Sikre et klimatilpasset samfunn.
- Sikre kritisk infrastruktur
- Grønn mobilitet, transportplanlegging, arealbruk, sikre naturinteresser, kulturlandskap og biologisk mangfold.

Fordeler sammenslått kommune

- Lettere å finne bærekraftige løsninger med helhetlig perspektiv på:
 - Bo- og arbeidsmarkedsregionen
 - Grønn mobilitet
 - Turområder
 - Kulturlandskap
 - Biologisk mangfold

Utfordringer sammenslått kommune

- Ivareta lokal identitet.
- Må huske på bygdene.

Felles utfordring - ambisjon og målsetning tre kommuner

INFRASTRUKTUR

FELLES:

- God infrastruktur – viktig for vekst.
- Veg, bane, Bredbånd.

ULIKHETER:

ØTK: FV 33

VTK: Veg og bane generelt, men....

GK: RV 4 og E6, men....

Fordeler sammenslått kommune

- En større kommune vil ha økt regional tyngde og ha lettere for å bli hørt på regionalt og nasjonalt nivå.
- Viktig å se vegforbindelser i en helhet.

Utfordringer sammenslått kommune

- Kanskje ikke.....

Felles utfordring - ambisjon og målsetning tre kommuner

BEREDSKAP

Fordeler sammenslått kommune

- Et viktig arbeid som må styrkes.
- Forene ressurser på tvers av dagens kommunegrenser.
- Felles løsninger.

FELLES:

- Digital sikkerhet/digital sårbarhet
- En sikkerhetspolitiske ustabil verdenssituasjonen
- Liten beredskapskapasitet i kommunene
- Klimasårbarhet og klimatilpassing

ULIKHETER:
Egentlig ikke.

Kommunalt samarbeid eller være en kommune?

Er det kommunalt samarbeid i dag?

- 6 administrative samarbeid
- 8 innen helse, omsorg og barnevern.
- 6 innen teknisk, miljø, plan og beredskap
- Interkommunalt politisk råd.
- 8 samarbeid gjennom AS.

Tabell 16 Oversikt over vertskommunesamarbeid, interkommunale selskaper (IKS), aksjeselskaper (AS) og noen andre formelle samarbeidsarenaer der Gjøvik kommune (GK), Nordre Land kommune (NLK), Søndre Land kommune (SLK), Vestre Toten kommune (VTK), og eller Østre Toten kommune (ØTK) er deltagere.

Samarbeid	Hjemmel	GK	NLK	SLK	VTK	ØTK	Kommentar
Administrasjon							
Fellesenhet kommunal innfordring	Kl.v. Vertskommune § 20-2	X		X	X		Vestre Toten vertskommune
Felles anskaffelsesenhet (innkjøp)	Kl.v. Vertskommune § 20-2	X	X	X	X	X	Gjøvik vertskommune
Regionalt eierskapssekretariat	Kl.v. Vertskommune § 20-2	X		X	X	X	Gjøvik vertskommune
Samarbeid om IKT, SIKT og Styrings- og kommunikasjonsråd, SKR	§ 27 (gammel Kl.v.)	X	X	X	X	X	

Fordeler / ulemper med dagens samarbeid

- Mangel på politisk styring og kontroll den største utfordringen.
- Reduserer lokalpolitisk handlingsrom.
- Endret politikerrolle til eierstyring.
- Koordinering og oppfølging kan være krevende.
- SWOT analyse 2015 –samfunnsutfordringene vil være krevende å håndtere gjennom økt interkommunalt arbeid.

Kort om økonomi

KØB – Kommunaløkonomisk bærekraft

KØB – kort fortalt

KØB-modellen viser disse tre finansielle nøkkeltallene i sammenheng:

- Resultatgraden - netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter.
- Gjeldsgraden - netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter.
- Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter.

Det er brukt disse måltallene for hver kommune og en sammenslått kommune:

- Resultatgraden: Min. 1,75%
- Gjeldsgraden: Maks 80%
- Disposisjonsfond: Min 10%

De finansielle nøkkeltallene er vektet slik:

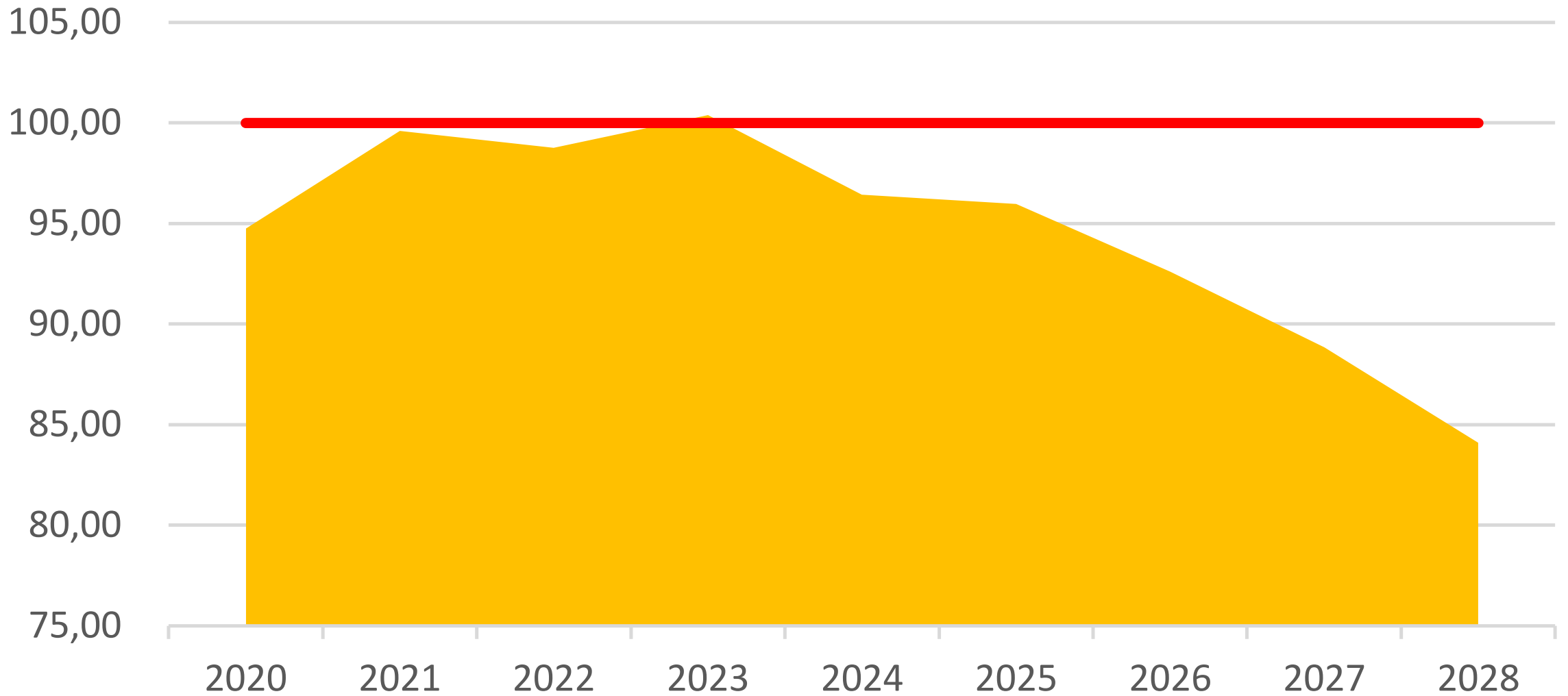
- Resultatgraden: 60%
- Gjeldsgraden: 20%
- Disposisjonsfond: 20%

Regnskapstall 2020-2023, ureviderte tall 2024, økonomiplaner 2025-2028.

En indeks på 100 gir økonomisk bærekraft.

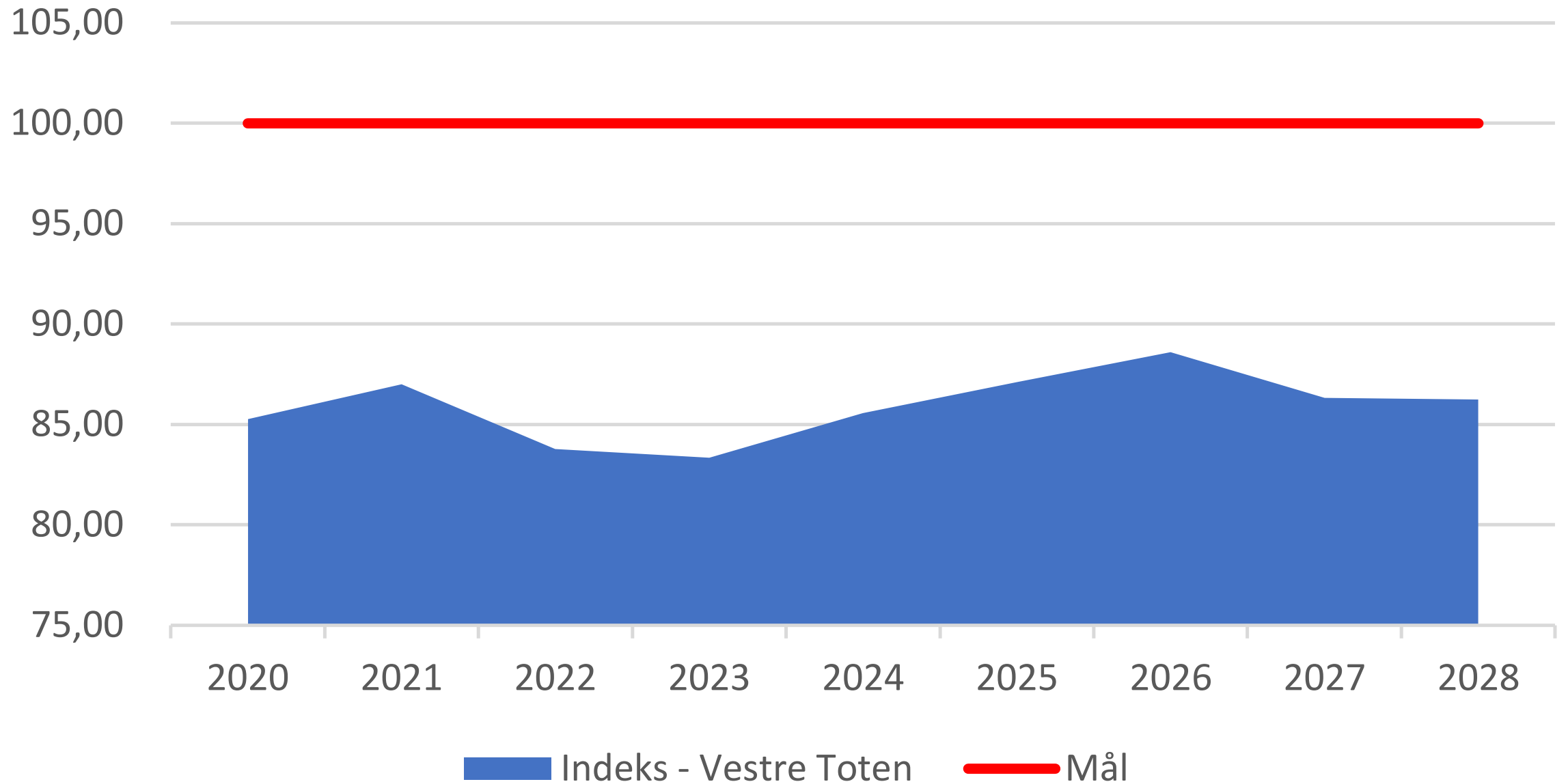

Østre Toten - KØB-indeks

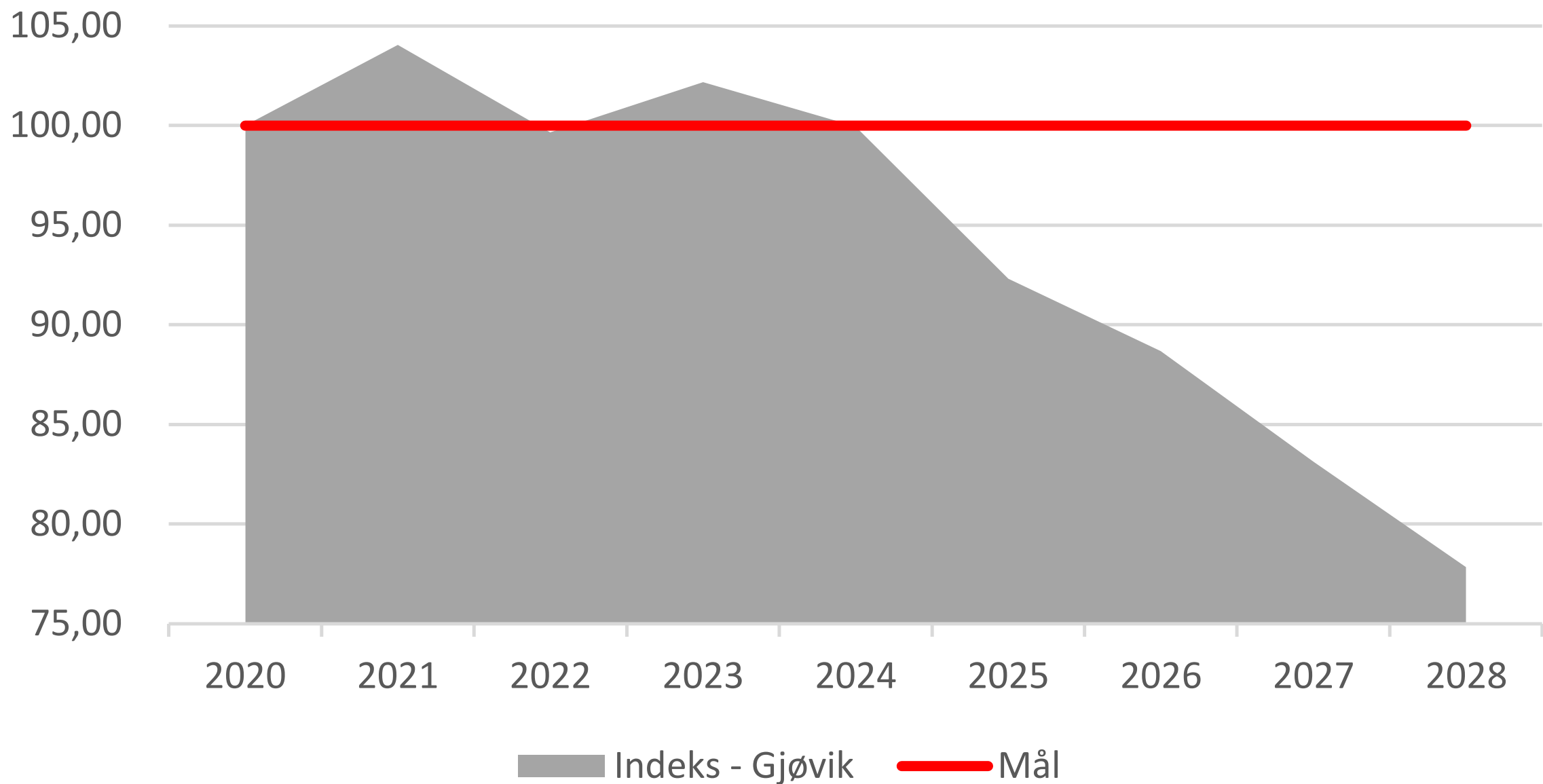

Indeks - Østre Toten Mål

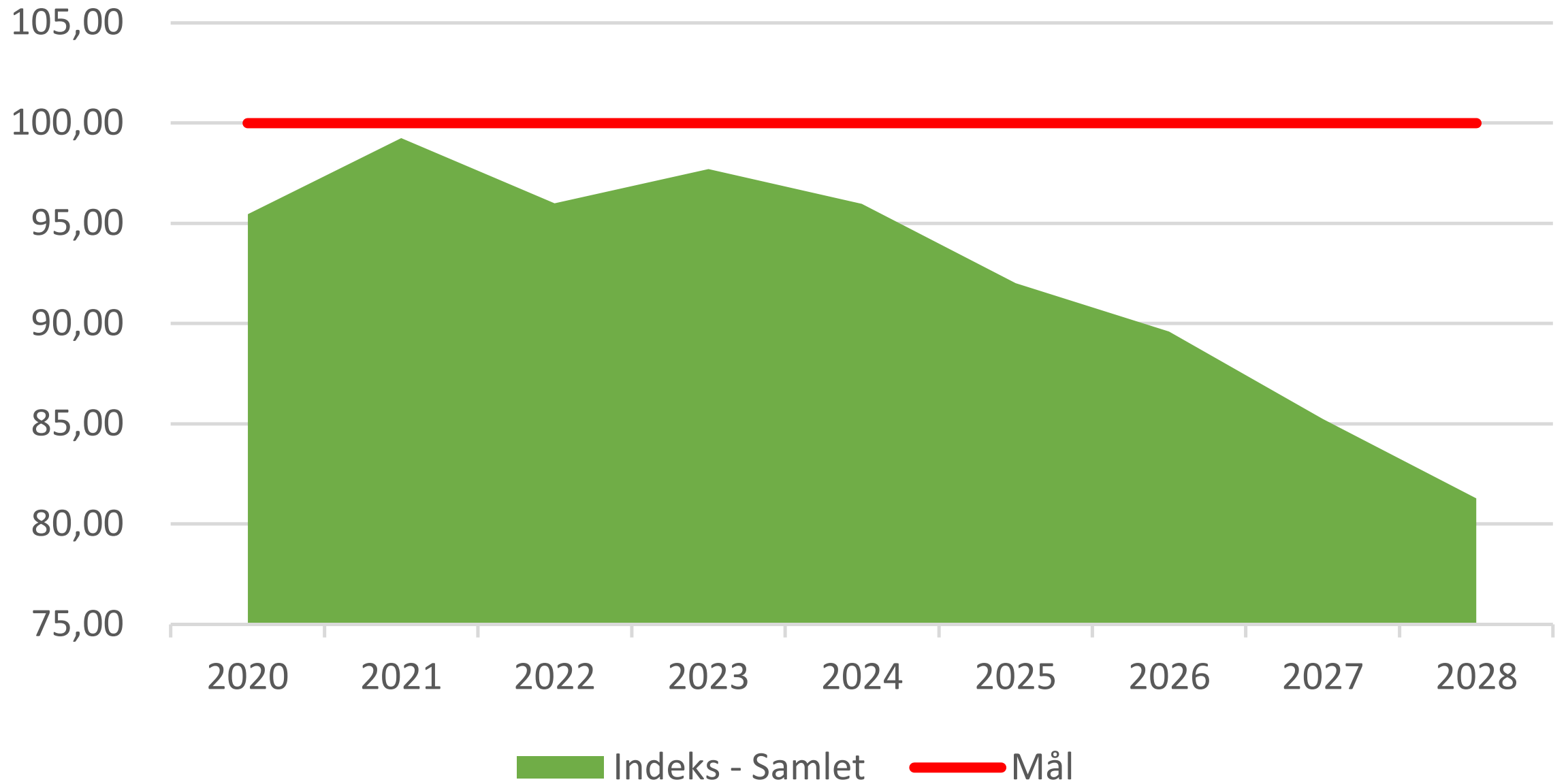
Vestre Toten - KØB-indeks

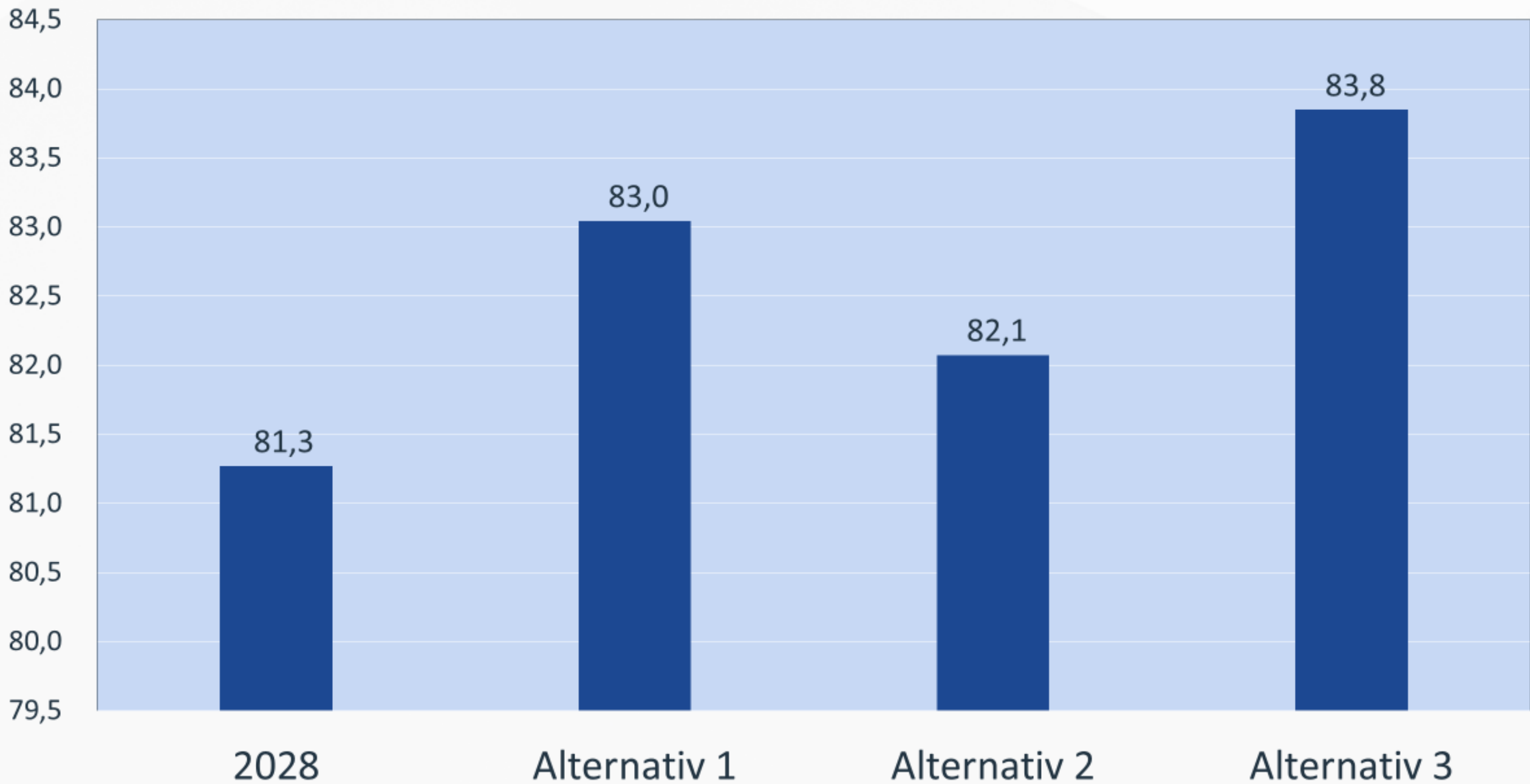
Gjøvik - KØB-indeks

Samlet - KØB-indeks

Vektet bærekraftsindeks

.... og selve utredningen

